

PRITARTA

Prienų rajono savivaldybės tarybos

2024 m. balandžio d.

sprendimu Nr.

**PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Laisvės a. 12, Prienai, j. k. 301846675

2023 M. VEIKLOS ATASKAITA

Parengė
Prienų rajono savivaldybės
visuomenės sveikatos biuro
direktorė
Asta Gataveckienė

PRIENAI
2024
BENDROJI DALIS

Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras) yra Prienų rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 31 d. sprendimu Nr. T3-184 įsteigta biudžetinė įstaiga. Juridinių asmenų registre Biuras įregistruotas 2008 m. rugsėjo 4 d., įstaigos kodas 301846675.

Biuras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos, Biudžetinių įstaigų, Sveikatos sistemos, Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymais, Prienų rajono savivaldybės tarybos patvirtintais nuostatais (2008 m. liepos 31 d. sprendimas Nr. T3-184).

Visuomenės sveikatos biuro veiklos tikslas – stiprinti Prienų rajono gyventojų sveikatą, didinant gyventojų atsakomybę už savo sveikatą, vykdamas savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Biuras yra viešasis juridinis asmuo, turintis ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą. Pagrindinė Biuro veikla – visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimas. Biuro ūkiniai metai sutampa su kalendoriniais metais, veikla yra neterminuota.

Biuras yra Lietuvos visuomenės sveikatos asociacijos (LVSA) ir Lietuvos visuomenės sveikatos biurų asociacijos (LVSBA) narys.

Biuro adresas – Revuonos g. 4, Prienai, LT-59118. Vieši pranešimai skelbiami Biuro interneto svetainėje <http://www.vsbprienai.lt>

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. V-1461 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 23 d. įsakymo Nr. V-70 „Dėl rekomenduojamų visuomenės sveikatos specialistų pareigybių steigimo savivaldybėse“ pakeitimo“ ir Prienų rajono savivaldybės tarybos 2022 m. sausio 27 d. sprendimu Nr. T3-36 „Dėl Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro didžiausio leistino pareigybių skaičiaus patvirtinimo“ didžiausias leistinas pareigybių skaičius Biure – 13,75 (1 lentelė).

2023 m. gruodžio 31 d. duomenimis Biure dirbo 13 darbuotojų, o buvo užimta 11,4 etatų. Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro pareigybių sąrašas pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. Biuro pareigybių sąrašas

Pareigybė	Užimta etatų
Direktorius	1
Buhalteris	1
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas visuomenės sveikatos stiprinimą	2
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas visuomenės sveikatos stebėseną	1
Visuomenės sveikatos specialistai, vykdamys sveikatos priežiūrą mokyklose	6,4

Iš viso:	11,4
-----------------	-------------

Biuro struktūroje visi darbuotojai tiesiogiai pavaldūs Biuro direktoriui. Direktorius, buhalteris ir 3 visuomenės sveikatos specialistai, t. y. visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas visuomenės sveikatos stiprinimą (2) ir visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas visuomenės sveikatos stebėseną (1) vykde Biure, dar 8 visuomenės sveikatos specialistai veiklą vykde Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose.

Siekiant užtikrinti kokybišką visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą 2023 m. Biuro specialistams buvo sudarytos sąlygos dalyvauti specialistų kvalifikacijos kėlimo mokymuose, seminaruose, konferencijose ir suvažiavimuose aktualiomis sveikatos stiprinimo, žalingų įpročių prevencijos, užkrečiamųjų ligų profilaktikos bei kitomis temomis.

FINANSINIŲ IŠTEKLIŲ VALDYMAS

Biuro finansinė veikla vykdoma, vadovaujantis parengtu Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro apskaitos vadovu, patvirtintu 2010 m. sausio 22 d. direktoriaus įsakymu Nr. DV-5A ir Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo apmokėjimo tvarka patvirtinta 2023 m. rugsėjo 1 d. direktoriaus įsakymu Nr. DV-64.

Biuro buhalterinę apskaitą tvarko buhalterė. Ji atsako už buhalterinių įrašų teisingumą, finansinės atskaitomybės sudarymą ir pateikimą laiku.

2023 m. pagrindiniai Biuro finansavimo šaltiniai – Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos funkcijoms vykdyti 2023 m. – 80,1 proc. (2022 m. – 84,4 proc., 2021 m. – 86,2 proc.), savivaldybės biudžeto lėšos 2023 m. – 17,7 proc. (2022 – 13,2 proc., 2021 m. – 12,2 proc.) ir biudžetinių įstaigų pajamų lėšos 2023 m. – 2,2 proc. (2022 m. – 2,4 proc., 2021 m. – 1,6 proc.) (2 lentelė).

2023 m. gautos lėšos įsisavintos 100 proc. 2023 m., lyginant su 2022 m., buvo skirtas mažesnis valstybės biudžeto finansavimas visuomenės sveikatos funkcijoms vykdyti. Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija, valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos funkcijoms vykdyti, 2023 m. sumažėjo 21 700 EUR. Biuras, 2023 m., lyginat su 2022 m., gavo mažiau pajamų už privalomuosius mokymus (privalomasis higienos įgūdžių mokymas, privalomasis pirmosios pagalbos mokymas, privalomasis mokymas apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai).

2 lentelė. Biuro finansavimo šaltiniai 2020–2023 m.

Eil. Nr.	Finansavimo šaltinio pavadinimas	Suma EUR			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
1.	Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	258 617	259 800	292 500	270 800
1.1.	Plėtoti sveiką gyvenseną bei stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius ugdymo įstaigose ir bendruomenėse, vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse	210 200	209 800	240 800	222 500

Eil. Nr.	Finansavimo šaltinio pavadinimas	Suma EUR			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
1.2.	Plėtoti visuomenės psichikos sveikatos paslaugų prieinamumą bei ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos teikimo sistemą	47 217	49 800	51 700	48 300
1.3.	Kovai su Covid-19 pandemija	1200	200	-	-
2.	Prienuj rajono savivaldybės biudžeto lėšos	28 900	36 900	45 900	59 900
2.1	Visuomenės sveikatos stiprinimas	28 400	34 100	37 600	47 900
2.2.	Projektas „Sveikatai palankios aplinkos kūrimas Prienuj rajono savivaldybės gyventojams“	500	800	1 200	5 200
2.3.	Projektas Sveikatos priežiūros paslaugų ugdymo įstaigose gerinimas (Nr. LT03-2-SAM-k01-010)	-	2 000	7 100	6 800
3.	Biudžetinių įstaigų pajamų lėšos	6 400	4 800	8 300	7 500
	Iš viso:	293 917	301 500	346 700	338 200

Vidutiniškai sveikatinimo veiklai vykdyti 2023 m. buvo skiriama 13,64 EUR. Prienuj rajono gyventojui per metus (2022 m. – 13,88 EUR, 2021 m. – 11,84 EUR): Valstybės deleguota funkcija 2023 m. – 10,92 EUR/gyv. (2022 m. – 11,71 EUR/1 gyv.; 2021 m. – 10,20 EUR), savivaldybės lėšos – 2023 m. – 2,42 EUR/gyv. (2022 m. – 1,84 EUR/1 gyv.; 2021 m. – 1,45 EUR) ir biudžetinės įstaigos uždirbtos pajamos – 2023 m. – 0,30 EUR/gyv. (2022 m. – 0,33 EUR/1 gyv.; 2021 m. – 0,19 EUR)

Išsami 2020–2023 m. Biuro išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita pateikiama 3 lentelėje. Didžioji dalis Biuro patirtų išlaidų 2023 m. buvo darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos – 70,85 proc. (2022 m. – 66,94 proc., 2021 m. – 66,58 proc.). 2023 m., lyginant su 2022 m., buvo patirtos didesnės darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos, nes 2022 metais pakilo pareiginės algos bazinis dydis ir metų pabaigoje buvo užimti beveik visi etatai. Taip pat 2023 m., lyginant su 2022 m. ir 2021 m. stebimos didesnės ryšio paslaugų, transporto išlaikymo, kvalifikacijos kėlimo, komandiruočių išlaidų, komunalinių paslaugų sąnaudos. Išlaidos išaugo dėl padidėjusių kuro ir energetinių kainų.

3 lentelė. Pagrindinės Biuro veiklos sąnaudos 2020–2023 m.

Eil. Nr.	Pagrindinės veiklos sąnaudos	Suma EUR			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
1.	Darbo užmokesčio sąnaudos	175 618,64	197 771,35	228 800,00	235 970,79
2.	Socialinio draudimo sąnaudos	2 711,91	2 952,83	3 304,12	3 629,21
3.	Komunalinių paslaugų sąnaudos	1 900,00	3 043,93	1 800,00	2 700,00
4.	Ryšio paslaugų sąnaudos	500,00	909,65	900,00	1 000,00
5.	Transporto išlaikymo sąnaudos	437,64	393,46	1 100,00	1 700,00
6.	Kvalifikacijos kėlimo sąnaudos	206,09	1 367,12	1 400,00	2 300,00
7.	Komandiruočių sąnaudos	512,65	522,96	2 451,76	2 885,40

Eil. Nr.	Pagrindinės veiklos sąnaudos	Suma EUR			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
8.	Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo sąnaudos	800,00	1 289,97	400,00	800,00
9.	Materialiojo turto paprastojo remonto sąnaudos	200,00	-	-	200,00
10.	Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo sąnaudos	111 030,07	93 248,73	106 344,12	87 014,60
11.	Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo sąnaudos	-	-	200,00	-
Iš viso:		293 917,00	301 500,00	346 700,00	338 200,00

DOKUMENTŲ VALDYMAS

Biure už dokumentų rengimą ir tvarkymą bei personalo valdymą atsakingi Biuro direktorius, visuomenės sveikatos specialistai ir buhalteris. Kiekvienais metais tvirtinamas Biuro dokumentacijos planas, kuriuo vadovaujantis tvarkoma įstaigos dokumentacija. Dokumentų valdymo planas suderintas su Prienų rajono savivaldybės administracijos Bendrojo skyriaus vyriausiąja archyvere. Pagal dokumentų registrų sąrašą 2023 m. buvo registruojami 37 dokumentai (2022 m. ir 2021 m. – 37 dokumentai, 2020 m. ir 2019 m. – 31 dokumentas). Pagrindinių dokumentų, atskleidžiančių Biuro veiklą, registrai ir jų duomenys pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Pagrindiniai dokumentų registrai 2018–2023 m.

Eil. Nr.	Dokumentų registrai	Užregistruotų dokumentų skaičius (vnt.)					
		2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
1.	Gautų dokumentų registras (GR)	208	249	103	111	95	60
2.	Siunčiamų dokumentų registras (SR)	159	192	139	132	131	96
3.	Direktoriaus įsakymų personalo valdymo klausimais registras (DP)	223	207	213	254	262	233
4.	Direktoriaus įsakymų tvarkomosios organizacinės veiklos klausimais registras (DV)	166	165	192	203	151	86
5.	Direktoriaus įsakymų komandiruočių, atostogų klausimais registras (AK)	59	147	91	55	108	128
6.	Darbuotojų prašymų įvairiais darbo klausimais registras (IV)	113	238	346	264	232	221
7.	Dalyvių sąrašų registras	410	1210	563	618	959	1129
8.	Biure iš viso užregistruota dokumentų	1338	2408	1647	1637	1938	1953

KORUPCIJOS PREVENCIJA

Biure parengta ir patvirtinta Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2022 – 2024 m. korupcijos prevencijos programa ir korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo 2022 – 2024 m. priemonių planas (2022 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. DV-6).

Kiekvienais metais kas ketvirtį Biuras teikia Korupcijos prevencijos ataskaitas Sveikatos apsaugos ministerijos Korupcijos prevencijos skyriui. 2023 m. Biure korupcijos faktų nebuvo nustatyta.

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMAS

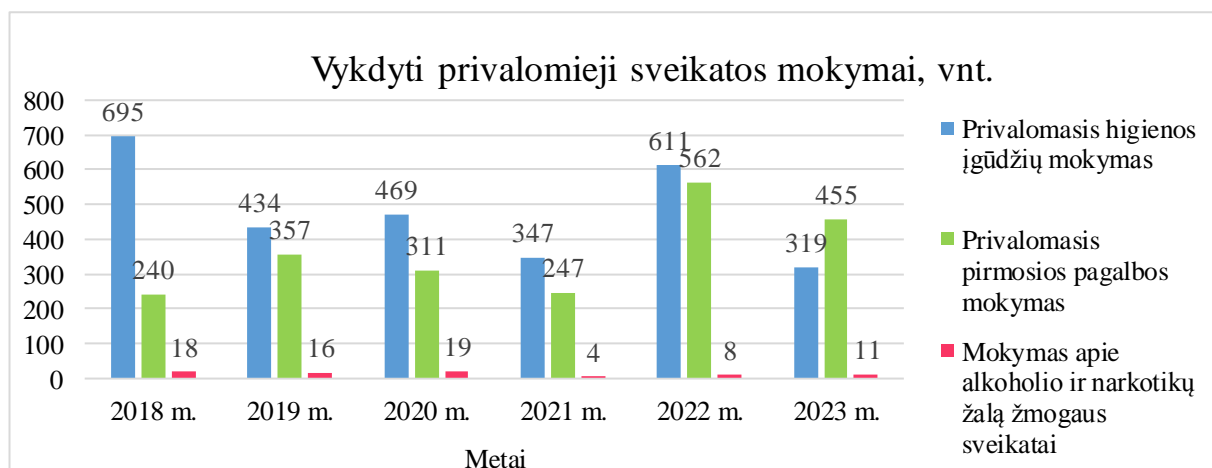
2023 m. Biuro vykdytų viešųjų pirkimų ataskaita buvo parengta ir pateikta 2024 m. sausio mėn. 2023 m. vykdyta 122 mažos vertės pirkimų (2021 m. – 110 pirkimų; 2022 m. – 140 pirkimų): prekių – 61 pirkimas, paslaugų – 60 pirkimų, darbų – 1 pirkimas. Pasirašytos 25 viešųjų pirkimų sutartys. Išsami informacija apie 2023 m. vykdytus viešuosius mažos vertės pirkimus pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. Mažos vertės pirkimai 2021–2023 m.

Eil. Nr.	Mažos vertės pirkimai	Pirkimų vertė		
		2021 m. (Eur)	2022 m. (Eur)	2023 m. (Eur)
1.	Prekės	11 609,26	64 323,95	36 954,00
2.	Paslaugos	82 398,83	112 771,90	68 365,95
3.	Darbai	15 967,56	4703,95	159,49
	Iš viso:	109 975,65	181 799,80	105 479,44

PRIVALOMOJO SVEIKATOS MOKYMO PASLAUGOS

Biuras pagal 2010 m. birželio 2 d. Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos suteiktą licenciją Nr. VSL-246 vykdo privalomuosius sveikatos mokymus (1 pav.), kurie yra vienas iš Biuro finansavimo šaltinių. 2022 m. buvo labai padidėjęs mokymų poreikis, galbūt dėl pasibaigusios pandemijos. 2023 m. daugiausiai buvo įvykdyta privalomųjų pirmosios pagalbos mokymų.

1 pav. 2018–2023 m. Biuro vykdyti privalomieji sveikatos mokymai

VALSTYBINIŲ (VALSTYBĖS PERDUOTŲ SAVIVALDYBĖMS) VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS FUNKCIJŲ VYKDYMAS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. V-1352 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. V-1154 „Dėl Valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos, skiriamos savivaldybių biudžetams Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, planavimo, paskirstymo, naudojimo ir atsiskaitymo už ją tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų komisijos 2023 m. sausio 12 d. protokolu Nr. LP-13-1 patvirtintais Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2023 m. veiklos prioritetais, Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro veikla 2023 m. buvo organizuojama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus prioritetus:

I PRIORITETAS. Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas.

Užtikrinti savižudybių prevencijos prioritetų nustatymą ilgojo ir trumpojo laikotarpių savižudybių prevencijos priemonių ir joms įgyvendinti reikiamo finansavimo planavimą:

1.1. Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviais medžiagais ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, vykdymas.

1.2. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo savivaldybėje organizavimas.

1.3. Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybės gyventojams.

1.4. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo savivaldybėje organizavimas.

II PRIORITETAS. Sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas.

2.1. Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius ugdomo įstaigose:

2.1.1. Sveikos mitybos organizavimo tobulinimas ir maisto švaistymo mažinimas, sveikos mitybos skatinimas.

2.1.2. Sveikatą stiprinančių mokyklų plėtra / priemonės „Aktyvi mokykla“ įgyvendinančių mokyklų plėtra.

2.1.3. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas mokyklose.

2.1.4. Burnos higienos užsiėmimų organizavimas tikslinėse grupėse (vaikams).

2.1.5. Pagalbos mokinių savirūpai organizavimas ugdomo įstaigose.

2.2. Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse:

2.2.1. Gyventojų sveikos mitybos įgūdžių formavimas, daržovių vartojimo skatinimas.

2.2.2. Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas.

2.2.3. Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimas ir šių ligų prevencija.

2.2.4. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas bendruomenėse.

2.3. **Vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėje.**

2.3.1. Visuomenės sveikatos rodiklių stebėseną, analizavimą ir rekomendacijų teikimas.

III PRIORITETAS. Dalyvavimas grėsmių, susijusių su užkrečiamųjų ligų valdymu.

3.1. Supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas tikslinėse grupėse (vaikams ir suaugusiems).

3.2. Epidemiologinės priežiūros vykdymas ugdymo įstaigose.

IV PRIORITETAS. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimas.

4.1. Visuomenės sveikatos specialistų, dirbančių ugdymo įstaigoje kvalifikacijos kėlimas.

4.2. Visuomenės sveikatos biuro darbuotojų kvalifikacijos kėlimas.

V PRIORITETAS. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro vykdoma viešinio veikla.

5.1. Visuomenės sveikatos biuro mokinių visuomenės sveikatos priežiūros veiklos viešinimas.

5.2. Visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos viešinimas.

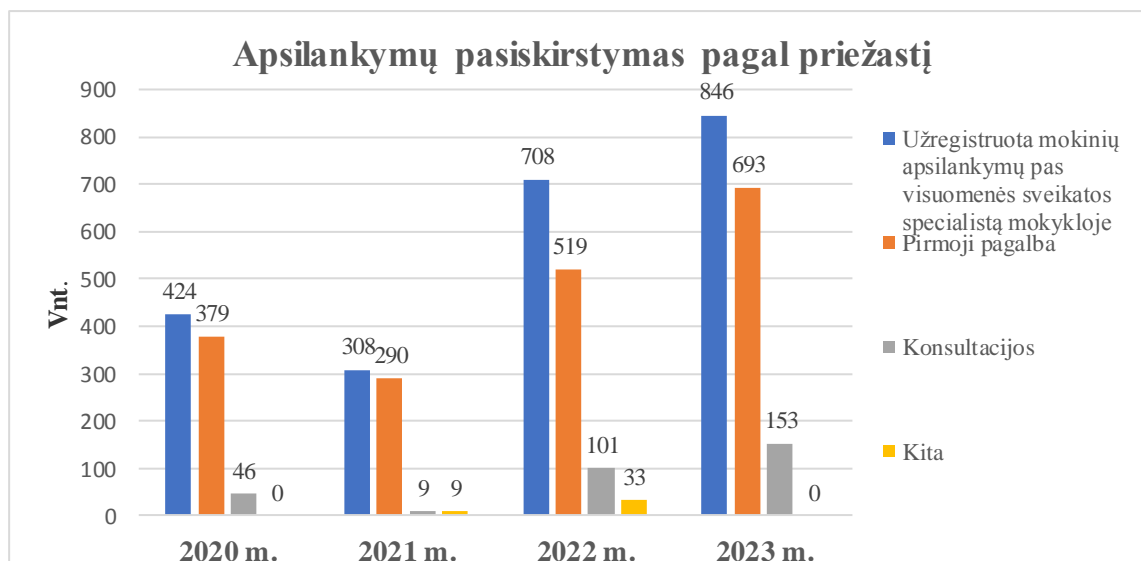
**VAIKŲ IR JAUNIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ORGANIZAVIMAS
PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS UGDYMO ĮSTAIGOSE**

Uždavinys – rūpintis vaikų ir jaunimo sveikatos išsaugojimu bei stiprinimu, užtikrinant nuolatinę, kokybišką ir koordinuotą visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, formuojant vaikų ir tėvų sveikos gyvensenos įgūdžius ir teigiamą požiūrį į savo sveikatą.

Biuro visuomenės sveikatos specialistė, koordinuojanti vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, kartu su 8 visuomenės sveikatos specialistėmis, vykdančiomis sveikatos priežiūrą mokyklose, yra atsakinga už šios veiklos organizavimą ir koordinavimą Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose.

2023 m. visuomenės sveikatos priežiūra buvo vykdoma trylikoje Prienų rajono savivaldybės mokyklų, taip pat ir prie jų esančiuose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo skyriuose ir Prienų miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Visuomenės sveikatos specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo, pradinio ugdymo ir bendrojo ugdymo įstaigose vedė sveikatos ugdymo ir mokymo veiklas įvairiomis sveikatos temomis, pagal poreikį teikė pirmąją pagalbą, vykdė pedikuliozės profilaktiką, konsultavo pedagogus, tėvelius aktualiais sveikatos ir sveikos gyvensenos klausimais, vykdė įvairias akcijas (vandens dienos, antimikrobinio supratimo, judėjimo sveikatos labui, AIDS dienų minėjimus), paskaitas.

2023 m. rugsėjo mėn. duomenimis aptarnaujamų vaikų skaičius Prienų rajone – 3370 (2022 m. – 3418, 2021 m. – 3405, 2020 m. – 3434). Visuomenės sveikatos specialistai veiklą vykdė priskirtose ugdymo įstaigose, atsižvelgiant į mokinių skaičių. Pagal pateiktas metines visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą mokykloje, veiklos ataskaitas, viena tarp dažniausiai pasitaikančių visuomenės sveikatos specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą mokykloje, užregistruotų veiklų – pirmosios pagalbos teikimas. Mokinių apsilankymų, pas visuomenės sveikatos specialistą mokykloje, pasiskirstymas pagal priežastis 2020–2023 m., pateiktas 2 paveikslėlyje.

2 pav. Informacija apie mokinių apsilankymus pas visuomenės sveikatos specialistą mokykloje 2020–2023 m.

Pastebėta, kad nuo 2022 m. mokinių apsilankymų pas visuomenės sveikatos specialistą skaičius padidėjo. Kaip ir ankstesniais metais, 2023 metais, didžiąją dalį mokinių apsilankymų pas sveikatos specialistą sudarė pirmosios pagalbos teikimas mokykloje.

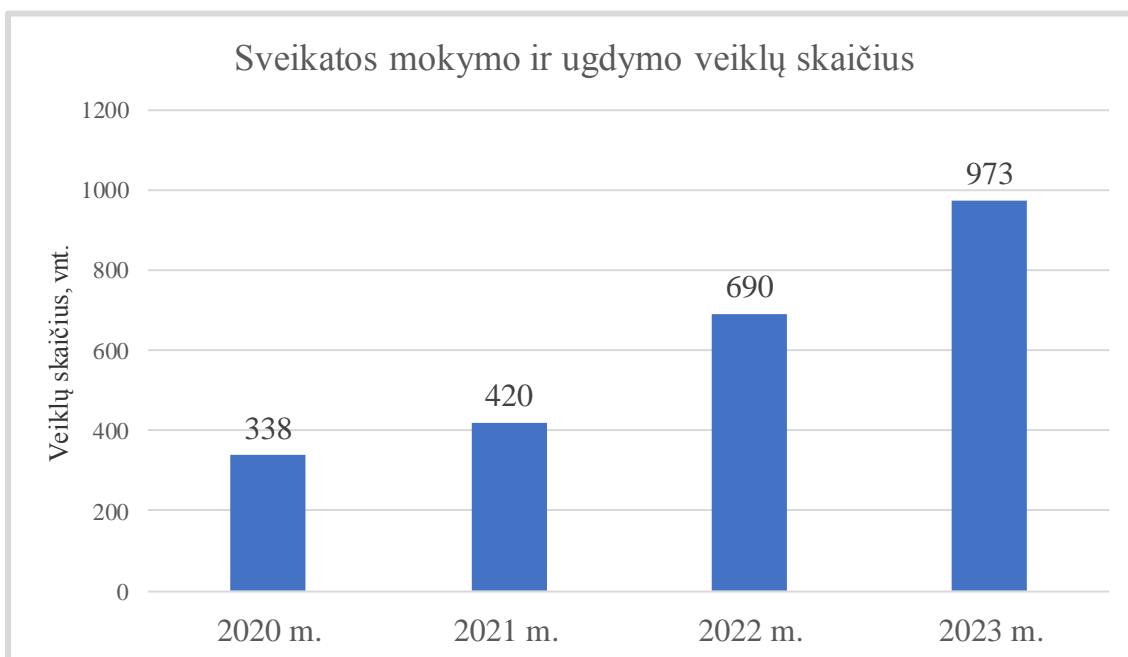
Pati svarbiausia visuomenės sveikatos specialisto funkcija ugdymo įstaigose yra sveikos gyvensenos ugdymas. 6 lentelėje pateikta susisteminta informacija apie 2023 m. ugdymo įstaigose vykdytą sveikatos ugdymo ir mokymo veiklą.

6 lentelė. Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai 2020–2023 m. Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose

Sveikatinimo veiklos sritis	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	47	7	26	62
Sveika mityba ir nutukimo prevencija	33	73	59	174
Fizinis aktyvumas	12	31	92	94
Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	9	31	81	33
Aplinkos sveikata	2	3	9	23
Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	9	93	31	53
Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	4	12	58	47
Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena	92	53	122	182

Sveikatinimo veiklos sritis	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Dantų éduonies profilaktika ir burnos higiena	61	53	94	135
Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	62	62	98	165
Kitos (kraujotakos sistemos ligų, onkologinių ligų profilaktika ir kt.)	7	2	6	5
Iš viso:	338	420	690	973

2023 m. lyginant su 2022 m., stebimas veiklų įgyvendinimo nuoseklus didėjimas didžiojoje dalyje sveikatos stiprinimo sričių (2020 m. – 338 veiklos, 2021 m. – 420 veiklų, 2022 m. – 690 veiklų). Detali 2020–2023 m. sveikatos ugdymo ir mokymo įgyvendintų veiklų lyginamoji statistika pateikta 3 paveikslėlyje.

3 pav. 2020–2023 m. sveikatos ugdymo ir mokymo veiklų skaičius Prienų r. ugdymo įstaigose

Išsami, didesnės apimties 2023 m. vykdytų sveikatos ugdymo ir mokymo veiklų Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose, charakteristika.

Sveikatinimo veiklos sritis	Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas
Éduonies profilaktika ir burnos higiena	2023 m. sausio mėnesį Prienų r. Pakuonio pagrindinėje mokykloje vyko užsiėmimai apie burnos ertmės higieną ir éduonies profilaktiką. Mokiniai turėjo progą savo turimas žinias patitikrinti, dalyvaujant viktorinoje ir atliekant įvairias praktines užduotis. Užsiėmimų metu daugiau dėmesio skirta taisyklingai dantų valymo technikai, jog būtų užtikrinta kuo geresnė dantų valymo kokybė. Sveiki dantys yra labai svarbus vaikų sveikatos veiksnys. O

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>ėduonis – viena iš labiausiai paplitusių vaikų ligų. Todėl nuolat turime atnaujinti ir gilinti burnos higienos įgūdžius, taip padėdami formuoti tinkamiems vaikų įpročiams.</p> <p>2023 m. sausio mėnesį Prienų „Žiburio“ gimnazijoje mokiniams vyko užsiėmimai burnos higienos įgūdžių tema. Buvo aptarta: kasdienei dantų priežiūrai reikalingos priemonės, įprastinių plastikinių, medinių bei elektrinių dantų šepetėlių ypatumai, savikontrolė namuose bei profesionalios profilaktinės priežiūros poreikis. Kalbėta apie blogą burnos kvapą (halitozę), jos sukėlėjus, saldiklio ksilitolio naudą burnos ertmei, mitybos įpročius bei įvairius vyraujančius mitus.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų „Revuonos“ pagrindinės mokyklos priešmokyklinės bei 1-2 klasių mokiniai dalyvavo teoriniuose – praktiniuose užsėmimuose „Sveiki dantukai – graži šypsena“. Užsėmimo tikslas – supažindinti mokinius su teisingo dantų valymo taisyklėmis, suteikti žinių apie burnos ir dantų higieną, siekiant išvengti apnašų kaupimosi, infekcijų, dantų gedimo bei jų netekimo.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų r. Jiezo gimnazijoje su priešmokyklinio amžiaus grupės vaikais buvo kalbama apie burnos higienos svarbą, kam reikalingi dantys, kokia jų sandara, kodėl jie genda, kokios priemonės reikalingos kasdieninei burnos ertmės priežiūrai.</p> <p>2023 m. lapkričio mėnesį Prienų r. Stakliškių gimnazijoje mokiniai dalyvavo „Kahoot“ mobiliąja programėle parengtoje viktorinoje apie dantų sveikatą. Taip pat buvo kalbama apie burnos higienos įgūdžių ugdymą, mitybos įtaką dantų sveikatai. Gimnazijos mokiniai buvo paraginti atlikti kūrybinę užduotį – iš įvairių maisto produktų sukurti „Valgomus portretus“. Daugiausiai simpatijų sulaukę darbai buvo apdovanoti atminimo dovanėlėmis.</p> <p>2023 m. gruodžio mėnesį Prienų r. Išlaužo pagrindinės mokyklos 2 kl. mokiniai dalyvavo visuomenės sveikatos specialistės užsėmime „Sveiki dantys“. Vaikai mokėsi apie danties dalis, sužinojo iš kur atsiranda kariesas, patys išbandė įgūdžius valant dantis muliažui ir naudojantis dantų siūlu – sau. Po užsėmimo visi gavo užduotį namuose – mėnesį laiko pildyti dantų valymo dienoraštį.</p>
Psichoaktyvių medžiagų vartojimo (rūkymo, alkoholinių gėrimų, narkotikų) prevencija	<p>2023 m. sausio mėnesį Prienų rajono Skriaudžių pagrindinės mokyklos 5-10 klasių mokiniams vyko užsiėmimai, skirti rūkymo prevencijai. Paauglystė tas laikotarpis, kai daugelis nori išbandyti naujų dalykų. Yra labai daug paaugliams prieinamų rūkyti priemonių, pradedant nuo įvairių formų tabako ir daugeliui žinomos „žolės“, bet taip pat ir įvairiomis cheminėmis medžiagomis apdorotos mariuanos produkcijos. Jaunam žmogui priklausomybė nuo nikotino išsivysto greičiau nei suaugusiajam. Jaunam žmogui priklausomybė nuo nikotino gali išsivystyti per kelias savaites, net tada, kuomet surūkomos tik kelios cigaretės per dieną. Užsėmimo metu</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>diskutuota apie įvairias rūkymo priežastis ir žalingas pasekmes sveikatai, žiūrėjo vaizdinę medžiagą ir nagrinėjo cigarečių sudėtį. Taip pat – diskutavo apie galimas prevencinės priemonės, kurios padėtų išvengti priklausomybės nuo nikotino.</p> <p>2023 m. sausio mėnesį Prienų rajono Pakuonio pagrindinės mokyklos 5-9 klasių moksleiviams vyko užsiėmimai, skirti rūkymo prevencijai. Svarbu kuo plačiau šviesti jaunimą apie psichoaktyvių medžiagų daromą žalą.</p>
Fizinio aktyvumo skatinimas	<p>2023 m. balandžio mėnesį Prienų „Žiburio“ gimnazijos moksleiviams buvo priminta tempimo pratimų svarba. Fizinio lavinimo pamokos metu atlikta mankšta gerai kasdieninei savijautai palaikyti, bei sumažinti kitus nemalonius patiriamus pojūčius. Reguliarūs tempimo pratimai pagerina lankstumą ir padeda bendrai sveikatai. Didesnė judesių amplitudė suteikia daugiau judesio laisvės, mažina nugaros skausmą. Taip pat pagerina kraujo cirkuliaciją, raumenys paruošiami fiziniam aktyvumui, sumažinama traumų rizika. Tempimo pratimai ypač naudingi dėl laikysenos gerinimo – raumenų disbalansas yra viena pagrindinių netaisyklingos laikysenos priežasčių, o tinkamų raumenų stiprinimas ir tempimas gali sumažinti atsiradusį laikysenos sutrikimą.</p> <p>2023 m. gegužės 31 dieną dalyvavome mokinių žygyje „Įtraukiai miško taku“. Prienų švietimo pagalbos tarnyba organizavo žygį su moksleiviais nuo Revuonos parko iki Giraitiškių stovyklavietės (6,4 km.). Žygiavo beveik 200 dalyvių iš Balbieriškio, Pakuonio ir „Revuonos“ pagrindinių mokyklų, Veiverių Tomo Žilinsko, Jiezno ir Žiburio gimnazijų bei „Ažuolo“ progimnazijos. Žygio metu dalyviai turėjo sugalvoti ir pristatyti savo komandos šūkį. Giraitiškių poilsiavietėje dalyvių laukė Prienų rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro, Prienų policijos komisariato, Prienų rajono savivaldybės kūno kultūros ir sporto centro atstovai, kurie susirinkusiems vaikams organizavo įvairias veiklas ir žaidimus.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų „Žiburio“ gimnazijoje buvo minima Europos Judumo diena. Mokiniai ėjo į „Beržyno“ parką, kuriame atliko mankštą su lauko treniruokliais. Paaugliams svarbu išlikti fiziškais aktyviems, nes gerinama psichinė sveikata ir psichologinė adaptacija, didinama savigarba ir savivertė, gerinamos pažintinės funkcijos ir mokymosi rezultatai, gerinama socialinė adaptacija, bendravimas ir kt.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų rajono Balbieriškio pagrindinėje mokykloje vyko „Sveikatingumo dienos“, skirtos mokinių socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijų ugdymui. Dalyviai varžėsi įvairiose sportinėse rungtyse, su visuomenės sveikatos specialiste atliko mankštą.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų rajono Išlaužo pagrindinės mokyklos 1 klasės mokiniai su visuomenės sveikatos specialiste mokėsi kaip rūpintis savo akimis ir raumenimis – darė akių mankštą, tikrino sėdėseną, atliko pratimus suoluose</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>kūno raumenų stiprinimui. Skaitant, rašant ar ilgą laiką dirbant su kompiuteriu pavargsta akių ir viso kūno raumenys. Juos svarbu ne tik atpalaiduoti, bet ir stiprinti.</p>
Sveikos mitybos propagavimas	<p>2023 m. kovo mėnesį Prienų „Ažuolo“ progimnazijoje buvo minima Pasaulinė vandens diena. Visai mokyklos bendruomenei buvo teikiama informacija apie vandens naudą organizmui, buvo vykdoma vandens degustacija su patarimais, kaip paskaninti vandenį, kad jo išgertume pakankamą kiekį. Vanduo yra būtinas gyvybei. Žmogus be maisto išgyvena savaites, tačiau be vandens gali mirti per keletą dienų. Vanduo sudaro didžiausią žmogaus organizmo dalį – apie 60-70 proc. Netekęs apie 12-20 proc. vandens, organizmas žūsta apsinuodijęs savo paties apykaitos produktais. Gyvybiniai procesai gali vykti tik tada, kai ląstelėse yra pakankamai vandens. Organizmui senstant, vandens audiniuose mažėja – tai susiję su lėtėjančia medžiagų apykaita. Jokia kita medžiaga neatlieka tiek daug įvairiausių žmogaus organizmo funkcijų kaip vanduo. Vandens trūkumas pasireiškia labai greitai, simptomai atsiranda trūkstant vos 1 proc. vandens. Dehidratacijai tęsiantis, gresia pavojus širdies – kraujagyslių, kvėpavimo ir termoreguliacinės sistemos veiklai.</p> <p>2023 m. balandžio mėnesį Prienų „Žiburio“ gimnazijos mokiniai dalyvavo praktiniame užsiėmime „Sveika mityba. Koks mano santykis su maistu?“. Sveikos mitybos principai, taisyklės ir mitybos režimas atrodo visiškai paprasti dalykai, tačiau kodėl taip sunku jų laikytis? Daugelis valgydami skiria mažai dėmesio ir nesusimąsto, kad nepilnaverčius patiekalus, užkandžius bei gėrimus galėtų pakeisti sveikesniais produktais, kurie organizmą papildytų visomis reikalingiausiomis medžiagomis.</p> <p>Užsiėmimo metu išskirtos aktualiausios mitybos problemos: didelis pridėtinio cukraus, druskos ir transriebalų rūgščių vartojimas, per mažas išgeriamo vandens kiekis, gausus gaiviųjų gėrimų ir pusfabrikačių vartojimas, taip pat kūno kultas, kuris sukelia valgymo sutrikimus. Mokiniai prisiminė koks yra PSO rekomenduojamas normalus kūno masės indeksas. Pastebėta, kad didelė dalis moksleivių nevalgo pusryčių ir neturi mitybos režimo, todėl aptarta, kodėl jų svarba tokia didelė.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų r. Stakliškių gimnazijoje vyko integruotos technologijų pamokos su visuomenės sveikatos specialiste „Sveikos mitybos principai“. Jų metu aptarta sveikatai palanki mityba, mitybos režimai, organizmui būtinos maisto medžiagos bei valgymo sutrikimai. Akcentuota įvairių kruopų nauda ir pridėtinio cukraus kiekis maisto produktuose. Sveikos mitybos principus apjungia pakankamas išgeriamo vandens kiekis ir kasdieninės fizinės veikos užtikrinimas.</p> <p>2023 m. spalio mėnesį Prienų rajono Jiezno gimnazijoje vyko užsiėmimai, kurių tikslas – ugdyti vaikų sąmoningumą pasirenkant sveikatai palankesnius</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>maisto produktus. Gausus cukraus vartojimas yra itin opi problema: didėja turinčių antsvorį ar nutukusių vaikų skaičius, sergamumas širdies ir kraujagyslių ligomis, cukriniu diabetu, ėduonimi. Taip pat vaikams darosi itin sunku susikaupti, silpnėja imunitetas, todėl nuolat lydi ligos. Nesusimąstome, kad cukraus yra beveik visuose maisto produktuose, o per parą suvartotas jo kiekis net kelis kartus viršija rekomenduojamas normas. Veiklų metu vaikams aiškinama apie natūralius ir perdirbtus maisto produktus, natūralaus ir pridėtinio cukraus skirtumus, poveikį organizmui. Taip pat vaikai mokomi analizuoti maisto produktų etiketes ir skaičiuoti cukraus kiekį juose.</p> <p>2023 m. spalio mėnesį vyko konkursas „Rudens karalius moliūgas“. Konkurso sąlygos: atsiųsti patiekalų su moliūgais nuotraukas bei aprašymus. Originaliausių patiekalų nuotraukos buvo patalpintos Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro „Facebook“ tinklapyje, kur buvo vertinami patiktukais. Daugiausiai patiktukų surinkę dalyviai buvo apdovanoti prizais. Konkurso tikslas – paskatinti ne tik suaugusius, bet ir jaunimą, vaikus rinktis sveikesnius maisto produktus.</p> <p>2023 m. gruodžio mėnesį Prienų l/d „Gintarėlis“ ugdytiniai sveikos mitybos pamokėlėse daug dėmesio skyrė kasdieniniam maistui ant stalo – duonai. Vaikai sužinojo apie duonos naudą žmogaus sveikatai, susipažino su duonos rūšimis, iš ko ji gaminama, kaip atkeliauja ant mūsų stalo. Vaikai įsidėmėjo, kad duona yra puikus angliavandenių šaltinis, kuris papildo mūsų organizmą energija. Duona su kitais grūdinais produktais sudaro sveikos mitybos piramidės pagrindą. Duonoje taip pat gausu ląstelienos, kuri gerina virškinimą, įvairių vitaminų, mineralinių medžiagų.</p> <p>2023 m. gruodžio mėnesį Prienų rajono Išlaužo pagrindinės mokyklos 9 kl. mokiniai buvo supažindinti su sveikos mitybos taisyklėmis bei maisto priedais.</p> <p>Maistai priedai – tai medžiagos, kurios nėra naudojamos kaip atskiri maisto produktai ir tipinės maisto produktų sudedamosios dalys bei, kurios įdėtos į maisto produktus, technologiniais tikslais, (gamybos, pakavimo, gabenimo ar laikymo) tampa tokių maisto produktų sudėtine dalimi.</p>
Traumatizmo profilaktika	<p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų rajono Išlaužo pagrindinės mokyklos 9 klasės mokiniai dalyvavo visuomenės sveikatos specialistės organizuotame užsiėmime apie kvėpavimą ir pirmąją pagalbą. Mokiniai prisiminė kvėpavimo sistemos organus, susipažino su situacijomis, kuomet reikalinga pirmoji pagalba, sustojus kvėpavimui, praktiškai mokėsi Heimlichio manevro ir pradinio gaivinimo veiksmų, naudojant manekeną.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų „Ažuolo“ progimnazijoje mokiniams vyko integruotos žmogaus saugos pamokos, kurias vedė visuomenės sveikatos specialistė. Pamokose kalbėta svarbiausiomis pirmosios pagalbos temomis: žaizdų tvarstymas, užspringimas, pradinis gaivinimas. Užsiėmimų metu</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>mokiniai praktiškai mokėsi įvairių žaizdų tvarstymo metodų, buvo supažindinti su turniketu ir jo naudojimu. Teikė pirmąją pagalbą užspringus, sužinojo apie Heimlich'o manevrą, įsisavino pradinio gaivinimo pagrindus, buvo supažindinti su automatinio išorinio defibriliatoriaus veikimo principais, praktiškai mokėsi paguldyti nukentėjusį į stabilią šoninę padėtį. Užsiėmimuose įgytas žinias mokiniai pasitikrino protmūšyje „Žinojimas – gelbsti gyvybes!“. Kiekvienos klasės nugalėtojams buvo įteiktos padėkos bei dovanėlės. Taip pat penktokai kūrė plakatus pirmosios pagalbos tema, kurie buvo demonstruojami mokyklos stende. Įvairios sveikatai ir gyvybei pavojingos situacijos tyko mūsų kasdien. Teikti pirmąją pagalbą privalo mokėti visi. Svarbu suvokti, jog nelaimės akivaizdoje Jūs galite būti vienintelis „gyvybės šaltinis“, kol atvyks greitoji medicinos pagalba.</p> <p>2023 m. spalio mėnesį Prienų „Ažuolo“ progimnazijos Ašmintos daugiafunkciame centre vyko pamokos bei praktiniai užsiėmimai, traumų bei nelaimingų atsitikimų prevencijos temomis. Siekiama, kad mokiniai kuo geriau įsisavintų pirmosios pagalbos teikimo sužalotam asmeniui taisykles. Sužalojimų prevencija yra veiksmai ar intervencijos, skirtos užkirsti kelią sužalojimų atsiradimui. Prevencijos tikslas – sumažinti sužalojimų skaičių ir rimtumą. Svarbu nustatyti galimas grėsmes vaiko aplinkoje ir pakeisti aplinką ar elgesį. Teorinėje dalyje, visuomenės sveikatos specialistė mokinius supažindino su traumų, kraujavimų rūšimis bei priemonėmis jų sustabdymui. Praktikos metu mokiniai mokėsi kraujavimo stabdymo bei žaizdų tvarstymo būdų.</p>
Užkrečiamų ligų profilaktika	<p>2023 m. spalio mėnesį su Prienų „Žiburio“ gimnazijos moksleiviais kalbėta apie asmens higieną ir jos laikymąsi. Apie prakaito svarbą organizmui, treniruotes ir visą asmens higieną po fizinio krūvio. Taip pat - apie higieną namuose, veido priežiūrą, burnos higieną (dantų valymą, ir kitas burnos priežiūros priemones), apie higieną mokykloje, rankų plovimą, švarius dėvimus drabužius ir kt.</p> <p>2023 m. spalio mėn. Prienų rajono Išlaužo vaikų dienos centro ugdytiniai kartu su visuomenės sveikatos specialiste pasikartojo apie rankų higienos svarbą: kada ir kaip tinkamai plauti rankas, kokie yra pagrindiniai rankų plovimo principai, ką daryti neturint galimybės pasinaudoti vandeniu ir muilu. Tinkama asmens higiena daro didelę įtaką užkrečiamųjų ligų plitimui. Visi kartu atliko eksperimentą su UV lempa, kurio metu turėjo taisyklingai nusiplauti rankas taip, kad ant jų neliktų bakterijų. Kai kuriems vaikams prireikė net 2 ar 3 plovimų, kad rankos iš tiesų liktų švarios, todėl matome, kad rankų higiena yra itin svarbi.</p> <p>2023 m. spalio 24 dieną Prienų kultūros ir laisvalaikio centre vyko Kauno apskrities 7-8 klasių moksleivių protmūšio „Drauge nugalėsime bakterijų atsparumą antibiotikams!“, skirto Europos supratimo apie antibiotikus dienai</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>paminėti, pirmasis etapas. Dalyvavo moksleivių komandos iš Skriaudžių pagrindinės mokyklos, Prienų „Ažuolo“ progimnazijos, Išlaužo pagrindinės mokyklos, Balbieriškio pagrindinės mokyklos, Prienų „Revuonos“ pagrindinės mokyklos, Jiezno gimnazijos, Stakliškių gimnazijos. Geriausiai įveikę tris protmūšio turnyrus, nugalėtojais tapo Prienų „Ažuolo“ progimnazijos komanda „Nenugalimi“ (8 C klasės moksleiviai). Jie iškovojo galimybę atstovauti Prienų rajono savivaldybei antrajame protmūšio etape. Renginio tikslas – teikti moksleiviams informaciją apie antimikrobinį atsparumą, racionalų antibiotikų vartojimą ir skyrimą, savigydos aspektus, kitas infekcijų kontrolės priemones, kurios padeda keisti asmens požiūrį. Siekiama formuoti sveikatai palankius įgūdžius kasdienybėje, dalinantis gerąja patirtimi apie efektyvias infekcijų prevencijos priemones ir sėkmingą jų taikymą mokyklose.</p> <p>2023 m. lapkričio mėnesį Prienų rajono Pakuonio pagrindinėje mokykloje mokiniai, minėdami Pasaulinę supratimo apie antibiotikus savaitę (lapkričio 13 – 19 d.), pasitelkę vaizdinę ir teorinę medžiagą, mokėsi apie antibiotikus, teisingą jų vartojimą.</p> <p>Užkrečiamųjų ligų prevencija šiuo metų laiku ypač svarbi, kuomet aplink mus siautėja įvairūs mikrobai ir oro sąlygos palankios jiems plisti. Todėl svarbu mokiniams aiškinti kada galima vartoti gydytojo paskirtus antibiotikus, kad nedidinti antimikrobinio atsparumo bakterijoms.</p>
Lytiškumo ugdymas	<p>2023 m. spalio mėnesį Prienų rajono Pakuonio pagrindinėje mokykloje 1-4 klasių mokiniams buvo vedamos pamokos lytiškumo ugdymo tema. Jų metu aptarti kūno pokyčiai pagal skirtingus amžiaus tarpsnius. Kalbėta apie kūno higieną, kaip augant organizmui keičiasi kūno proporcijos, kokie pokyčiai laukia artėjant paauglystei. Aptarta mergaičių ir berniukų brandai aktualūs klausimai, kūno privatumo saugojimo svarba.</p> <p>2023 m. spalio mėnesį Prienų rajono Balbieriškio pagrindinės mokyklos 5 ir 6 klasių mokiniams vyko teoriniai užsiėmimai „Lytinis brendimas. Mergaitės ir berniukai“. Visuomenės sveikatos specialistė pasakojo mokiniams kaip keičiasi žmogaus kūnas bręstant, kokie vyksta pokyčiai, kaip tinkamai pasirūpinti asmens higiena, kaip mergaitėms žymėti menstruacijų ciklo kalendorių.</p> <p>2023 m. gruodžio mėnesio 1-ąją dieną Prienų rajono Balbieriškio pagrindinės mokyklos 8-10 klasių mokiniai, minėdami Pasaulinę AIDS dieną, dalyvavo protmūšyje „AIDS. Geriau žinoti“. Užsiėmimo tikslas – gilinti žinias apie ŽIV užsikrėtimo ir apsaugojimo būdus, bei AIDS ligą, siekti, kad neatsirastų naujų AIDS ligos atvejų. Mokiniai atsakinėjo į klausimus apie ŽIV užsikrėtimo bei apsaugojimo būdus, kitus ŽIV/AIDS teisingus/klaidingus faktus. Užsiėmimo pabaigoje dalyviams buvo įteiktos atminimo dovanėlės.</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
Aplinkos sveikata	<p>2023 m. balandžio mėnesį Prienų rajono Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriuje vyko praktinis užsiėmimas apie triukšmo poveikį sveikatai. Užsiėmimo metu ugdytiniai susipažino su ausies sandara bei apie ilgalaikio triukšmo poveikį savijautai ir sveikatai. Vaikai atliko eksperimentus, bandė atpažinti garsus triukšmingoje ir tylioje aplinkoje, aptarė kaip garsas gali įspėti apie artėjančius pavojus.</p> <p>2023 m. balandžio mėnesį Prienų l/d „Gintarėlis“ vyko praktiniai užsiėmimai gamtos išsaugojimo temomis. Kalbėta apie atliekų rūšiavimą, taršos mažinimą, atsakingą elgesį gamtoje. Ugdytiniai žiūrėjo mokomuosius filmukus apie rūšiavimą, atliekų perdirbimą bei apie tai, kas nutinka su atliekomis, kurios išmetamos neteisingai. Taip pat išsiaiškino, kiek laiko reikia įvairioms atliekoms, išmestoms gamtoje, suirti.</p>
Psichikos sveikata	<p>2023 m. spalio mėnesį Prienų l/d „Gintarėlis“ vaikai jungėsi prie akcijos „Žalia šviesa gyvenimui“, taip paminėdami Pasaulinę psichikos sveikatos dieną. Artėjant renginiui, vaikai aktyviai ruošėsi, atlikdami užduotis apie emocijas ir jausmus. Renginio metu kalbėjo apie emocijas, įsivertino dabartinę savo nuotaiką, taip pat atliko įvairius pratimus, kurie padeda atsipalaiduoti ir išsivaduoti nuo neigiamų emocijų. Svarbiausia bendraujant tarpusavyje išmokti tinkamai reikšti emocijas, stengiantis neįskaudinti aplinkinių. Vaikams perteikta, kad siekiant jog savijauta būtų gera, turime „pasikrauti“ gerų emocijų, o tam puikiai tinka žaidimai ir šokiai, kurie sukuria smagią aplinką.</p> <p>2023 m. spalio mėnesį Prienų „Revuonos“ pagrindinės mokyklos aštuntokai dalyvavo akcijoje „Žalia šviesa gyvenimui“. Išklaušę mokyklos psichologės pranešimą, dalyvavo visuomenės sveikatos specialistės parengtame protmūšyje, kurio metu pasitikrino turimas žinias apie psichinę sveikatą.</p> <p>2023 m. lapkričio mėnesį Prienų l/d „Pasaka“ buvo minima tolerancijos diena. Vaikai sužinojo, kad tolerancija tai – pakantumas, meilė, gerumas, mandagumas, pagarba kitiems, supratimas, kad kitas žmogus gali skirtis nuo mūsų, ir pripažinimas, kad jis turi teisę būti kitoks nei mes. Tolerancija yra tarsi leidimas mums būti savimi ir gyventi taip, kaip norime, tačiau mūsų gyvenimo būdas, elgesys ir kalbos neturi pažeisti kito žmogaus teisių ir laisvių. Aiškinosi kaip turi elgtis, jei nori būti tolerantiški, kokios emocijos žmogų lydi ir kt. Diskutavo apie tai, kas vyksta mūsų kūnui, kai užplūsta pyktis, laimė, džiaugsmas, liūdesys ar baimė ir, kaip elgtis, joms užplūdus. Vaikai žaidė įvairius žaidimus, kurių pagalba bandė atpažinti emocijas, atliko užduotis.</p> <p>2023 m. gruodžio mėnesį Prienų rajono Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijoje vyko praktinis užsiėmimas apie tarpusavio santykius. Mokiniai didžiąją gyvenimo dalį praleidžia mokykloje, bendravimas su klasės draugais tiesiogiai</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>daro didelę įtaką psichinei ir fizinei sveikatai, mokymosi kokybei. Todėl labai svarbu, kad aplinka ir santykiai būtų saugūs visiems.</p>
<p>Sveikatos sauga ir stiprinimas, kiti bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai</p>	<p>2023 m. gegužės mėnesį Prienų rajono Jiezno gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriaus priešmokyklinės klasės vaikai dalyvavo užsiėmime „Mano diena“. Užsiėmimo metu vaikai sužinojo paprastus, bet labai svarbius dalykus, kad reikia laiku keltis, nusiprausti, valgyti pusryčius, aktyviai dalyvauti veiklose, būti judriems ir linksmiems, kuo daugiau laiko leisti gamtoje su draugais ar šeima, sveikai maitintis, laikytis asmens higienos ir svarbiausia – gerai pailsėti prieš kitą dieną. Gaila, bet šiais laikais labai didelis vaikų priešas – išmanieji prietaisai, kurie tiesiog užgožia kitas naudingas veiklas. Ekranų laikas – tai visas laikas, kurį praleidžia vaikas prie ekranų (televizorius, telefonas, kompiuteris, planšetė) per dieną. Ekranų laikas sumuojasi, todėl jeigu vaikas valandą žaidė telefonu, o po to nori žaisti kompiuteriu, ar žiūrėti televizorių – to daryti nederėtų. Taip pat reikia atkreipti dėmesį į dienos pabaigą, kai organizmas turi ruoštis ilsėtis ir prieš miegą nurimti.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų rajono Skriaudžių pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo skyriaus vaikai kartu su auklėtojomis prisijungė prie Pasaulinės širdies dienos minėjimo. Turime ypatingai atkreipti dėmesį į rizikos faktorius, sukeliančius širdies ligas. Sveikas gyvenimo būdas, gera psichoemocinė sveikata padeda užtikrinti ritmingą širdies darbą. Vaikams paaiškinta, kodėl žmogui reikalinga širdis, kokį svarbų vaidmenį ji atlieka mūsų gyvenime ir kaip reikia rūpintis jos sveikata. Tam, kad užtikrinti ritmingą širdies darbą reikia turėti tinkamą dienos režimą ir jo laikytis. Mažieji įvardijo kas stiprina jų širdies darbą: reikia daug judėti, būti gryname ore, valgyti vaisių ir daržovių, gerai išsimiegoti, smagiai leisti laiką, juoktis ir žaisti.</p> <p>2023 m. rugsėjo mėnesį Prienų rajono Išlaužo pagrindinės mokyklos 1-4 klasių mokiniai kartu su visuomenės sveikatos specialiste vertino savo kuprinių svorį, prisiminė, kaip teisingai į ją susidėti daiktus, susireguliuoti diržus ir nešioti ant pečių. Tuščia kuprinė pradinė klasių mokiniams turi sverti ne daugiau kaip 700 g ir, ne daugiau kaip 1000 g – vyresnių klasių mokiniams. Pilna mokyklinė kuprinė turėtų sverti apie 10 proc. mokinio kūno masės svorio (ne daugiau 15 proc.).</p> <p>2023 m. spalio mėnesį vyko Prienų „Žiburio“ gimnazijos Europos mokyklų sporto dienos „ESSD-2023“. I gimnazinių klasių moksleiviai varžėsi tarpusavyje, atsakinėdami į klausimus ir vykdydami užduotis, „paslėptas“ mokykloje.</p> <p>2023 m. gruodžio mėnesį Prienų rajono Veiverių Tomo Žilinsko gimnazijoje vyko praktinis užsiėmimas apie priklausomybę nuo ekranų, kaip tai veikia žmogaus fizinę ir psichinę sveikatą. Užsiėmimo metu mokiniai atliko priklausomybės nuo interneto testą, susipažino su terminu „Telefono kaklas“,</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės - Įvykdytos veiklos aprašymas</i>
	<p>kuris susiformuoja ilgą laiką laikant galvą nepatogioje padėtyje, sukeldamas įvairias laikysenos deformacijas.</p> <p>2023 m. gruodžio mėnesį Prienų l/d „Pasaka“ ugdytiniai keliavo į Prienų mieste esantį optikos saloną „Optika Armelt“. Vizito metu gydytoja vaikus supažindino su prietaisu, kurio pagalba yra tikrinama rega. Vaikai klausėsi patarimų, kaip išsaugoti akis sveikas, koku atstumu galima skaityti knygą ar žiūrėti televizorių, kokius maisto produktus pasirinkti, norint palaikyti gerą regėjimą. Taip pat buvo mokomi kaip atlikti akių mankštelę.</p>

Visuomenės sveikatos specialistai, vykdančys sveikatos priežiūrą mokyklose, vykde ir kitas teisės aktais numatytas funkcijas:

- pagal galiojančią mokinių maitinimo tvarką, bendrojo lavinimo mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose vykde mokinių maitinimo organizavimo priežiūrą. Ne rečiau kaip kas 14 dienų buvo tikrinama, kad maitinimas būtų organizuojamas pagal mokyklos steigėjo ar jo įgalioto asmens patvirtintus valgiaraščius ir užkandžių asortimento sąrašus. Mokinių maitinimo organizavimo tvarką prižiūrintis specialistas ne rečiau kaip kas 14 dienų pildė „Valgiaraščio ir mokinių maitinimo atitikties“ žurnalą. 2023 m. Prienų rajono ugdymo įstaigose atliktas 571 (2022 m. atlikta 606, 2021 m. atlikta 275, 2020 m. atlikta 420, 2019 m. – 934) patikrinimas.

- atliko aplinkos atitikties vertinimą mokyklose (atliekamas 1 kartą per metus, esant poreikiui mokyklos aplinka vertinama ir dažniau), kurio metu pildoma ataskaita.

- teikė pagalbą fizinio ugdymo mokytojams, komplektuojant fizinio ugdymo grupes, sudarė fizinio pajėgumo grupių sąrašus, pagal galimybes budėjo sporto renginiuose, esant poreikiui teikė pirmąją pagalbą.

- mokyklos vadovui teikė informaciją apie vaikų sveikatos būklę, fizinio ugdymo grupes ir gydytojų rekomendacijas iš registruojamo šeimos gydytojo išduoto Vaiko sveikatos pažymėjimo (forma Nr. 027-1/a), kurie pateikti Vaikų sveikatos stebėsenos informacinėje sistemoje (VSSIS).

- dalyvavo mokyklos vaiko gerovės darbo grupių, sprendžiančių mokinių psichologines, adaptacijos ir socialines problemas, veikloje. 2023 m. visuomenės sveikatos priežiūros specialistės dalyvavo 34 (2022 m. – 13, 2021 m. – 12, 2020 m. – 15) darbo grupių susirinkimų.

- vykde užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą: vykde pedikuliozės profilaktinius tikrinimus pagal patvirtintą tvarką. 2023 m. buvo patikrinti 1486 ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių bei 1-12 klasių (2022 m. – 2546, 2021 m. – 910, 2020 m. – 1384) mokiniai, patikrinimų metu buvo nustatyta **21** (2022 m. – 14, 2020 m. – 29, 2019 m. – 44) **pedikuliozės atvejais**.

- Kita veikla: dalyvavimas sveikatą stiprinančios mokyklos organizacinėje grupėje, vidaus audito darbo grupių veikloje ir kt.

SVEIKATOS STIPRINIMAS PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE

Uždavinys – stiprinti visuomenės sveikatą Prienų rajono savivaldybės bendruomenėse, skatinti fizinį aktyvumą, didinti gyventojų informuotumą apie lėtinių neinfekcinių ir infekcinių ligų pagrindinius rizikos veiksnius, ligų ir traumų profilaktiką.

Visuomenės sveikatos specialistai, vykdamys visuomenės sveikatos stiprinimą, visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas visuomenės sveikatos stebėseną, savivaldybės gyventojams teikė visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugas, organizavo ir vykdė sveikatos stiprinimo renginius (7 lentelė). Bendras sveikatinimo renginių skaičius 2023 m. buvo – 629 (2022 m. – 486, 2021 m. – 246, 2020 m. – 241, 2019 m. – 315; 2018 m. – 133) renginys. 2023 m., lyginant su 2022 m. stebimas žymus aktyvių veiklų įgyvendinimo padidėjimas, ypač fizinio aktyvumo, sveikos mitybos bei psichikos sveikatos stiprinimo srityse. Tai lėmė sveikatinamojo fizinio aktyvumo mokymų, skirtų vyresnio amžiaus asmenims programos vykdymas Prienų rajone, taip pat fizinio aktyvumo darbo vietoje skatinimo akcija. Psichikos srityje teiktos individualios psichologų konsultacijos, priklausomybių konsultanto paslaugos.

7 lentelė. Informacija apie 2020–2023 m. Prienų rajono bendruomenėje vykdytas sveikatos stiprinimo veiklas

Paskaitos Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai				
Sveikatinimo veiklos sritis	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimais	6	2	6	1
Sveika mityba ir nutukimo prevencija	27	17	17	68
Fizinis aktyvumas	160	174	355	411
Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	5	15	54	70
Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	4	0	0	2
Ėduonies profilaktika ir burnos higiena	3	5	14	0
Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena	13	7	9	43
Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	8	8	9	19
Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	11	16	21	14
Kitos	4	2	1	1
Bendras renginių skaičius	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Iš viso renginių	241	246	486	629

Išsamus, didesnės apimties 2023 m. vykdytų sveikatos stiprinimo veiklų Prienų rajono bendruomenėje, aprašymas. Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugos buvo teikiamos Prienų rajono seniūnijose, bendruomenėse, Prienų rajono viešosiose įstaigose, įmonėse, organizacijose. Visuomenės sveikatos specialistai Prienų rajono gyventojams teikė konsultacijas ir rekomendacijas sveikatos stiprinimo ir sveikos gyvensenos klausimais.

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės – įvykdytos veiklos aprašymas</i>
Sveika mityba ir nutukimo prevencija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prienų rajono gyventojams teiktos <i>individualios sveikos mitybos konsultacijos</i>, atliekama <i>kūno kompozicijos analizė</i>. ▪ Prienų rajono bendruomenėse ir seniūnijose vyko sveikos mitybos paskaitos sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimo mokymų grupių dalyviams „<i>Sveikatai palanki mityba</i>“ bei „<i>Sveika mityba – sveikatos pagrindas</i>“. ▪ Biuro darbuotojai Prienų rajono gyventojams parengė informacinius straipsnius, skatinančius sveiką mitybą, kurie buvo spausdinami laikraščio „<i>Gyvenimas</i>“ priede „<i>Sveikatos lankas</i>“.
Fizinis aktyvumas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teiktos šios fizinio aktyvumo paslaugos: „<i>Iškeisk kavos puodelį į judesį</i>“, <i>šiaurietiško ėjimo mokymai, sveikatingumo mankštos senjorams salėje ir baseine, mankštos mamoms ir mažyliams, pilates, nirvana fitness užsiėmimai</i>. ▪ Dalyvauta vasario mėn. Kaune vykusiame futbolo turnyre „<i>Futbolas vaikščiojant</i>“ senjorams 65+. ▪ Buvome aktyvūs žygių organizatoriai ir partneriai: ▪ Gegužės 13 dieną vyko 20 km. žygis. „<i>Veiveriai - Skriaudžiai</i>“ skirtas judėjimo sveikatos labui dienai paminėti ir skatinti Prienų rajono gyventojų fizinį aktyvumą. ▪ Birželio 17 dieną vyko pažintinis 20 km žygis Stakliškių seniūnijoje, Užuguostyje. ▪ Rugsėjo 16 dieną vyko „<i>Europos judumo savaitė</i>“ skirtas žygis Pakuonio seniūnijoje. ▪ Gegužės 31 d. buvome partneriai žygio „<i>Itraukiai miško taku</i>“. ▪ Rugsėjo 22 d. biuras buvo partneris savivaldybės mero A. Vaicekausko inicijuotame dviračių žygyje po Prienus, skirtame „<i>Dienai be automobilio</i>“.
Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nuotoliniu būdu buvo organizuojami „<i>Baziniai savižudybių prevencijos mokymai</i>“. Mokymai apie tai, kaip atpažinti savižudybės rizikos ženklus, tinkamai į juos reaguoti ir suteikti informacijos apie galimą psichologinę pagalbą. ▪ Prienų rajono savivaldybės gyventojams buvo teikiama nemokama psichologinė pagalba. Esant poreikiui psichologo konsultacijas turėjo galimybę gauti beveik visų seniūnijų gyventojai. ▪ Buvo teikiamos nemokamos <i>priklausomybių konsultanto</i> paslaugos.
Užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena	<p>Buvo organizuoti protų mūšiai ir paskaitos-praktiniai užsiėmimai tema „<i>Užkrečiamųjų ligų profilaktika. Antimikrobinis atsparumas</i>“.</p> <p>Taip pat paskaitos-praktiniai užsiėmimai „<i>Antibiotikus vartokime atsakingai</i>“.</p> <p>Organizuotas konkursas „<i>Drauge nugalėkime bakterijų atsparumą antibiotikams</i>“.</p>

Sveikatinimo veiklos sritis	<i>Priemonės – įvykdytos veiklos aprašymas</i>
Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	Buvo organizuota <i>Sveikatos stiprinimo stovykla, skirta širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto profilaktikai</i> . Programą baigė ir stovykloje dalyvavo 20 asmenų. Stovyklos metu vyko paskaitų ciklas, kurių metu programoje dalyvaujantys asmenys buvo supažindinti su širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos veiksniais, sveikos mitybos principais, fizinio aktyvumo rekomendacijomis, streso valdymo praktikomis.
Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	Organizuoti praktiniai–teoriniai užsiėmimai „ <i>Pirmoji pagalba</i> “ Prienų r. bendruomenėse, darbovietėse.
Kitos veiklos	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2023 m. spalio mėn. dalyvavome Prienų „Žiburio“ gimnazijos renginyje „<i>Mokytojo dienos regata 2022</i>“, kurio metu buvo teiktos sveikos gyvensenos konsultacijos ir vykdyta viktorina. ▪ 2023 m. spalio mėn. dalyvavome Lietuvos asociacijos „<i>Gyvastis</i>“ organizuotoje žvakučių akcijoje organų donorams pagerbti. ▪ 2023 m. lapkričio mėn. dalyvavome Prienų – Birštono diabeto klubo gimtadienio šventėje, ten atlikome kūno sudėties analizę, konsultavome sveikos gyvensenos klausimais.

Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugos buvo teikiamos Prienų rajono seniūnijose, bendruomenėse, Prienų rajono viešosiose įstaigose, įmonėse, organizacijose. Biure Prienų rajono gyventojams teikiamos konsultacijos ir rekomendacijos sveikatos stiprinimo ir sveikos gyvensenos klausimais.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-615 patvirtintu širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo tvarkos aprašu, Biuras įgyvendina širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programą. Biuras, bendradarbiaudamas su Prienų rajono pirminiais sveikatos priežiūros centrais, šią programą įgyvendina nuo 2016 m. Tikslinė grupė – suaugę asmenys, priskiriami širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto rizikos grupėms ir šiomis ligomis nesergantys asmenys, turintys vieną ar kelis rizikos veiksnius: padidėjusį arterinį kraujo spaudimą, padidėjusią cholesterolio ar gliukozės koncentraciją kraujyje, antsvorį ar nutukimą, turintys žalingų įpročių. 2023 m. šioje programoje dalyvavo 20 asmenų (2022 m. – 25 asmenys, 2021 m. – 20 asmenų, 2020 m. – 14 asmenų, 2019 m. – 16 asmenų).

VISUOMENĖS PSICHIKOS SVEIKATOS GERINIMAS

Tikslas – užtikrinti nustatytų ilgojo ir trumpojo laikotarpių savižudybių prevencijos prioritetų įgyvendinimą Prienų rajono savivaldybėje:

1.1. Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviais medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, vykdymas.

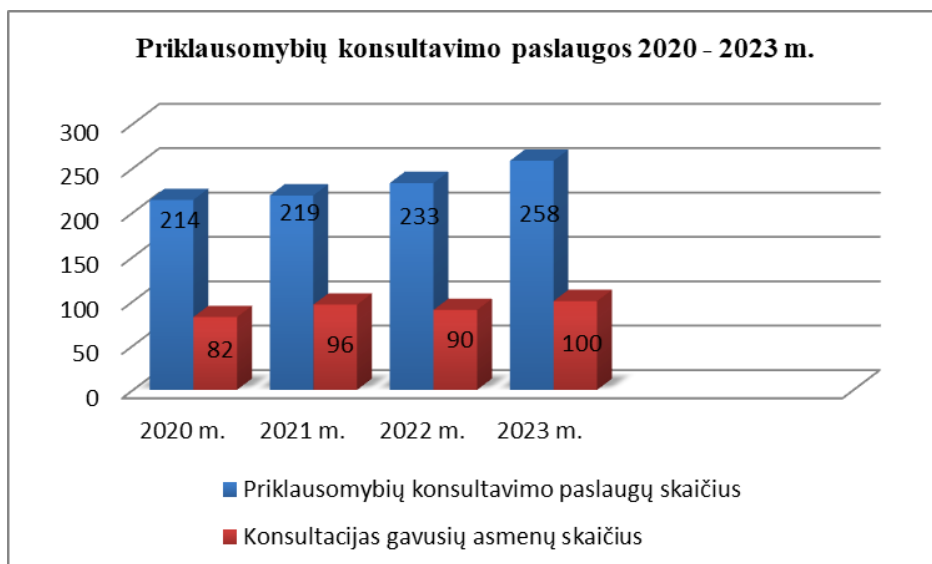
Vadovaujantis Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A3 – 127 patvirtintu Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo Prienų rajono savivaldybėje tvarkos aprašu nuo 2018 m. Biure sėkmingai įgyvendinama Ankstyvosios intervencijos programa. Programos tikslas – suteikti nepilnamečiams (nuo 12 metų amžiaus), kurie vartoja psichoaktyvias medžiagas, t. y. eksperimentatoriams ir nereguliariems psichoaktyviųjų medžiagų vartotojams, ankstyvosios intervencijos paslaugas ir taip užkirsti kelią jauniems asmenims tapti priklausomiems nuo minėtų medžiagų vartojimo. Ankstyvosios intervencijos programos įgyvendinimą organizuoja ir vykdo Prienų r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Už programos vykdymą atsakinga Biuro visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną. 2023 m. ankstyvosios intervencijos programą baigė 8 mokiniai (2022 m. – 4, 2021 m. – 2, 2020 m. – 1, 2019 m. – 8 mok.), o ir buvo suplanuota – 8 mokiniai (2022 m. – 6 mok., 2021 m. – 6 mok., 2020 m. – 10 mok., 2019 m. – 12 mok.). Programos įvykdymo procentas 2023 m. – 100 proc. (2022 m. – 66,7 proc., 2021 m. – 33,3 proc., 2020 m. – 10 proc., 2019 m. – 66,7 proc.).

8 lentelė. 2019–2023 m. ankstyvosios intervencijos programos vykdymas

Ankstyvosios intervencijos programos vykdymas	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Planuota, jog programą baigs, vnt.	12	10	6	6	8
Programą baigė, vnt.	8	1	2	4	8
Baigusiujų dalis, proc.	66,7	10	33,3	66,7	100

1.2. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo savivaldybėse organizavimas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2018 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. V-989 „Dėl priklausomybės konsultavimo paslaugų rizikingai ir žalingai alkoholi vartojantiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuo 2019 m. Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure pradėta teikti, rizikingai ir žalingai alkoholi vartojantiems asmenims, priklausomybės konsultavimo paslauga. 2023 m. suteikta 258 priklausomybių konsultavimo paslaugos (2022 m. – 233, 2021 m. – 219, 2020 m. – 214), konsultacijas gavo 100 asmenų (2022 m. – 90, 2021 m. – 96, 2020 m. – 82). Ši paslauga teikiama tik Prienų rajono gyventojams.

4 pav. Informacija apie priklausomybių konsultavimo paslaugas 2020–2023 m.

1.3. Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybės gyventojams.

Prienų rajono savivaldybės gyventojams organizuoti „Baziniai savižudybių prevencijos mokymai“. Juose dalyvavo 40 asmenų. Mokymai apie tai, kaip atpažinti savižudybės rizikos ženklus, tinkamai į juos reaguoti ir suteikti informacijos apie galimą psichologinę pagalbą.

1.4. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-1733 „Dėl Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Biure nuo 2020-08-03 pradėtos teikti Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos Prienų rajono gyventojams. Pagal aprašą gali būti teikiamos individualios ir grupinės psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos. Išsami informacija apie 2020–2023 m. teiktas psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas pateikta 9 lentelėje.

9 lentelė. 2020–2023 m. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos

El. Nr.	Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos pavadinimas	Asmenų/grupių gavusių paslaugą kiekis			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
1.	Individualios psichologinės konsultacijos	54 asmenys	130 asmenų	93 asmenys	193 asmenys
2.	Grupinės psichologinės konsultacijos/užsiėmimai	188 asmenys	70 asmenų	62 asmenys	67 asmenys
2.1.	Grupės	21 grupė	8 grupės	7 grupės	6 grupės
2.2.	Grupiniai užsiėmimai	52	44	52	61
3.	<i>Iš viso paslaugas gavo</i>	<i>242 asmenys</i>	<i>200 asmenų</i>	<i>151 asmuo</i>	<i>260 asmenų</i>

10 lentelė. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų pasiskirstymas pagal požymius 2020–2023 m.

El. Nr.	Požymis	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
1.	Lytis				
	Moterys	165	140	112	190
	Vyrai	77	60	43	70
2.	Amžius				
	7 – 10 m. (nuo 2023 m.)	0	0	0	28
	11 – 17 m.	132	84	47	91
	18 – 44 m.	55	77	55	94
	45 – 64 m.	51	35	40	42
	65 m. ir vyresni	4	4	13	1
3.	Kreipimosi priežastis				

Eil. Nr.	Požymis	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
	tarpasmeniniai konfliktai	4	17	46	110
	darbo praradimas ar finansinės problemos	1	3	9	0
	įtampa darbe	47	-	0	-
	vaikų auklėjimo sunkumai	59	13	0	63
	mokymosi, elgesio ir emociniai sunkumai	110	5	1	0
	patiriamas stresas:	0	51	99	-
	vienišumas	0	0	0	19
	smurtas	0	0	0	7
	liga	0	0	0	9
	patyčios, mobingas	0	0	0	15
	savišvieta	0	0	0	73
	netektys	-	6	7	13
	psichosomatinio pobūdžio sunkumai	-	35	0	0
	santykių su tėvais ir šeimos nariais sunkumai	-	9	0	0
	santykių su draugais ir bendraamžiais sunkumai	-	10	0	0
	nenurodė priežasties	-	110	0	8

Analizuojant 10 lentelėje pateiktus duomenis, pastebima, kad 2023 ir 2022 m. daugiausiai Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų kreipėsi 11–17 m. ir 18–44 m. amžiaus moteriškos lyties atstovės. Pagrindinės kreipimosi priežastys 2023 m. buvo – tarpasmeniniai konfliktai, savišvieta ir vaikų auklėjimo sunkumai.

BIURO VEIKLOS VIEŠINIMAS

Biuro veikla viešinama dviem kryptimis: mokinių visuomenės sveikatos priežiūros veiklos viešinimas ir biuro visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos viešinimas.

Biuro veikla buvo viešinama pasitelkus vietinės žiniasklaidos priemones, Biuro internetiniame tinklalapyje <http://www.vsbprienai.lt>, biuro paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“ www.facebook.lt, Prienų rajono savivaldybės tinklalapyje www.prienai.lt, Sveikatos apsaugos ministerijos tinklalapyje www.sam.lt, Lietuvos visuomenės sveikatos biurų asociacijos tinklalapyje <http://www.svsba.lt>, Prienų rajono ugdymo įstaigų internetiniuose tinklalapiuose.

2023 m. publikuota 693 (2022 m. – 620; 2021 m. – 861; 2020 m. – 1447; 2019 m. – 595; 2018 m. – 639) straipsnių / informacinių pranešimų apie sveikatos išsaugojimą bei stiprinimą, sveikatinimo renginius bendruomenėse, kurie skelbti Biuro internetinėje svetainėje www.vsbprienai.lt, Biuro paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“, Prienų ir Birštono krašto laikraštyje „Gyvenimas“ ir priede „Gyvenimas – Šeimai apie sveikatą“.

Visuomenės sveikatos specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose 2023 m. publikavo – 315 (2022 m. – 213, 2021 m. – 226, 2020 m. – 946, 2019 m. – 856, 2018 m. – 353) straipsnius/informacinius pranešimus visuomenės

sveikatos ir vaikų sveikatos stiprinimo ir išsaugojimo klausimais Biuro internetinėje svetainėje www.vsbprienai.lt, Biuro paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“, Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų internetinėse svetainėse ir socialiniame tinkle „Facebook“ ugdymo įstaigų paskyroje.

2023 m. bendradarbiaujant su Prienų ir Birštono krašto laikraščiu „Gyvenimas“ kiekvieną mėnesį Biuras rengė priedą „Gyvenimas – Šeimai apie sveikatą“. Laikraščio „Gyvenimas“ priede „Gyvenimas – Šeimai apie sveikatą“ publikuojami straipsniai, informacija apie biuro veiklas, renginius, akcijas, PSO rekomendacijos įvairiomis sveikatos stiprinimo ir išsaugojimo temomis.

VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENA

Uždavinys – vykdyti Prienų rajono visuomenės sveikatos stebėseną, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvenamosios aplinkos įtaką sveikatai, aplinkai, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų 7 ir 8 punktus 2023 m. buvo renkami 2022 metų (pagal duomenų šaltinių teikiamą informaciją) Prienų savivaldybės visuomenės sveikatos būklę atspindintys rodikliai: gyventojų mirtingumas, gimstamumas, sergamumas neinfekcinėmis ir infekcinėmis ligomis, traumų skaičius ir pan. Dauguma sveikatos rodiklių buvo gauti iš centralizuotai teikiamų duomenų šaltinių: Higienos instituto Sveikatos informacinio centro leidinio, Lietuvos statistikos departamento ir naujai sukurtos Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinės sistemos. Surinktas ir išanalizuotas 51 visuomenės sveikatos rodiklis. Parengta visuomenės sveikatos rodiklių stebėsenos ataskaita ir pateikta Prienų rajono savivaldybės administracijai 2023 m. gruodžio 29 d.

Pagal poreikį buvo vykdomas Visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių duomenų teikimas valstybės ir savivaldybių institucijoms, duomenų teikėjams, visuomenės informavimo priemonėms, bei kitiems suinteresuotiems asmenims.

Biuras, iš Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos finansuojamo projekto „Sveikatai palankios aplinkos kūrimas Prienų rajono savivaldybės gyventojams“, 2023 m. birželio – rugsėjo mėn. vykdė Beržyno parko tvenkinio ir Jiezno ežero vandens ir smėlio kokybės tyrimų stebėseną. Vandens telkinių ir smėlio kokybės atitikties reikalavimų rezultatai buvo skelbiami Biuro internetinėje svetainėje ir socialinio tinklo Facebook paskyroje, Prienų savivaldybės socialinio tinklo Facebook paskyroje. Atlikti tyrimai beveik visada atitikdavo kokybės reikalavimus, todėl vandens telkiniuose buvo saugu maudytis.

Informaciniai pranešimai ir straipsniai apie Prienų rajono savivaldybės gyventojų sveikatą buvo teikiami mokykloms, žiniasklaidai, visuomenei Biuro tinklalapyje ir kituose informaciniuose šaltiniuose. 2023 m. buvo pateikta 17 informacinių pranešimų šiomis temomis: gimdos kaklelio prevencija, visuomenės sveikatos rodikliai Prienų rajone, piktybinių navikų prevencija, nemokamos prevencinės programos, cukrinis diabetas, dantų silantų prevencinės programos tema, Beržyno parko tvenkinio ir Jiezno vandens kokybės rezultatai, širdies ir kraujagyslių ligos. Gripo sezono metu kiekvieną savaitę viešinama informacija sergamumo gripu ir ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų ligomis.

Visi atlikti tyrimai ir analizės, kurių duomenys panaudoti veiklų vertinimui ir planavimui, sprendimams priimti, visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita ir kitos visuomenės sveikatos rodiklių ataskaitos, bei kita su jais susijusi aktuali informacija pateikta interneto svetainėje www.vsbprienai.lt.

PROJEKTINĖ VEIKLA

2023 m. gautas finansavimas projekto „Sveikatai palankios aplinkos kūrimas Prienų rajono savivaldybės gyventojams“, iš Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos, įgyvendinimui. Projekto tikslas – vykdyti Beržyno parko tvenkinio ir Jiezno ežero vandens ir smėlio kokybės tyrimus ir teikti informaciją gyventojams, dėl galimybės saugiai maudytis tvenkinyje. Biuras 2023 m. birželio – rugsėjo mėn. vykdė Beržyno parko tvenkinio ir Jiezno ežero vandens ir smėlio kokybės tyrimų stebėseną ir tyrimų rezultatus skelbė Biuro internetinėje svetainėje ir socialinio tinklo Facebook paskyroje, Prienų savivaldybės socialinio tinklo Facebook paskyroje.

BIURO VADOVO KOMPETENCIJOS

Uždavinys – koordinuoti ir stiprinti visuomenės sveikatos priežiūrą, gerinant visuomenės sveikatos paslaugų kokybę, tobulinant įstaigos veiklos organizavimą ir kontrolę.

Biuro vadovo funkcijos buvo vykdomos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus 2023 m. veiklos prioritetus. Siekiant kokybiškesnio įstaigos uždavinių įgyvendinimo, vyko Biuro darbuotojų susirinkimai, kuriuose buvo aptariamas Biuro administracijos ir visuomenės sveikatos specialistų veiklos organizavimo ir koordinavimo gerinimas. Vieną kartą per mėnesį buvo organizuojami susirinkimai su visuomenės sveikatos specialistais, vykdančiais sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose. Šių susirinkimų tikslas – suteikti ir aptarti aktualią informaciją apie sveikatos priežiūros vykdymą ugdymo įstaigose. Susirinkimų metu buvo pristatinėjami nauji teisės aktai, susiję su mokyklose vykdoma sveikatos priežiūros veikla, buvo analizuojami veiklos planai ir jų vykdymas, taip pat buvo atsižvelgiama į darbuotojų poreikius, interesus, pasiūlymus, pristatomos naujos metodinės priemonės, informacija apie organizuojamus kvalifikacijos kėlimo seminarus.

Buvo koordinuojamos ir teisės aktų nustatyta tvarka organizuojamos mokamos paslaugos (privalomieji mokymai) – alkoholio ir narkotikų žalos žmogaus organizmui, higienos įgūdžių, pirmosios pagalbos.

2023 m. buvo aktyviai rūpinamasi darbuotojų kvalifikacijos kėlimu. Mokymuose dalyvavo visuomenės sveikatos specialistės, vykdančios visuomenės sveikatos stiprinimą, visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną, visuomenės sveikatos specialistė (vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros paslaugų koordinatore), visi visuomenės sveikatos specialistai, vykdančios sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose, Biuro vadovas ir Biuro buhalteris.

Atstovauta Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro interesams įvairiose įstaigose ir organizacijose sprendžiant klausimus, susijusius su sveikatos priežiūros organizavimo

ugdymo įstaigose, Biuro finansavimo, Prienų rajono gyventojų sveikatinimo renginių organizavimo klausimais.

Atsižvelgiant į tai, kad visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos iš dalies yra įvairių įstaigų ir organizacijų veiklos dalis, siekiama plėtoti bendradarbiavimą sveikos gyvensenos mokymo ir ugdymo veikloje. 2023 m. Biuras pasirašė 4 (2022 m. – 9, 2021 m. – 14, 2020 m. – 15) bendradarbiavimo sutartis, kurios yra pagrindas įgyvendinant projektus ir organizuojant akcijas, paskaitas, renginius ir kitas veiklas. Bendradarbiavimas vyko įgyvendinant įvairius projektus, keičiantis patirtimi ir gebėjimais. Siekiant užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos teikiamų paslaugų kokybę ugdymo įstaigose, buvo vykdomas aktyvus bendravimas ir bendradarbiavimas su Prienų rajono ugdymo įstaigų vadovais.

Biuro vadovas nuosekliai dalyvavo renginių organizavime, veiklos planavime bei įgyvendinimo procesuose siekiant įgyvendinti biuro veiklos tikslus. Nuolatos buvo ieškoma geriausių formų ir būdų administravimo funkcijoms tobulinti bei pažangesnių darbuotojų motyvacijos metodų.

Atsiskaitymas už veiklos vykdymą.

Detalios ataskaitos apie suteiktas visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugas:

1. Du kartus metuose Sveikatos apsaugos ministerijai teikta valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2023 m. pusmečio ir metinė veiklos ataskaita.
2. Keturis kartus metuose Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centrui teiktos ketvirčių ataskaitos Sveikatos ugdymo ir mokymo 2023 m. ataskaitos forma Nr. 41-1-SVEIKATA.
3. Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 m. rodiklių ataskaita.

PROBLEMOS, SUSIJUSIOS SU ĮSTAIGOS VEIKLA IR SIŪLOMI SPRENDIMO BŪDAI

Tinkamų darbo sąlygų užtikrinimas specialistams dirbantiems Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose.

Iš 13 Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų tik šešiose ugdymo įstaigose yra įrengti sveikatos kabinetai, kurie atitinka Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro rekomendacijas (LR sveikatos apsaugos ministro ir LR švietimo ir mokslo ministro 2016-07-21 įsakymas Nr. V-966/V-672 „Dėl visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“). Kitose ugdymo įstaigose specialistai dirba kartu su kitu darbuotoju (soc. pedagogu, psichologu, ūkvedžiu, informacinių technologijų specialistu ar kt.) arba turi tik darbo stalą mokytojų kambaryje arba kitose patalpose, kur nėra tinkamai įrengtų patalpų sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti.

Siūlomi sprendimai – numatyti atskiras patalpas visuomenės sveikatos specialistams, vykdančioms sveikatos priežiūrą mokyklose, vykdančioms ugdymo patalpų rekonstrukcijas, kurį po remonto privalomomis darbo priemonėmis aprūpintų Biuras iš valstybės biudžeto skirtos dotacijos mokinių sveikatos priežiūrai.

Prienų rajono ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigų skatinimas tapti Sveikata stiprinančia mokykla ar Aktyvia mokykla. Nuo 2000 m. iki šių dienų Prienų rajone yra tik 3 Sveikata stiprinančios mokyklos: Prienų „Žiburio“ gimnazija, Prienų „Ažuolo“ progimnazija ir Prienų r. Balbieriškio pagrindinė mokykla. PSO ir UNESCO pradėjo naują iniciatyvą „[Kiekvieną mokyklą paversti sveikata stiprinančia mokykla](#)“. Sveikata stiprinanti mokykla pripažinta strategine priemone, skatinančia teigiamą vaiko vystymąsi ir sveikatą. Mokyklų, įgyvendinančių priemonę

„Aktyvi mokykla“, Prienų rajone nėra. Sveikatą stiprinančių mokyklų ar Aktyvių mokyklų tinklo plėtra Prienų rajone, tai efektyvi pažangos priemonė įgyvendinat principą „Sveikata visose politikose“.

Siūlomi sprendimai – sukurti Prienų rajono savivaldybėje sistemą skatinančią ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas tapti Sveikatą stiprinančia ar Aktyvia mokykla.

Mokiniam, sergantiems lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis, mokinio savirūpai reikalingos pagalbos ugdymo įstaigoje, organizavimo skatinimas. Mokinio savirūpa suprantama kaip mokinio, sergančio lėtine liga, ugdomas(is) gebėjimas saugoti sveikatą, prisitaikyti prie aplinkos sąlygų, apsisaugoti nuo ligos komplikacijų, sveikatos būklės pablogėjimo atpažinimas ir gebėjimas pačiam vykdyti gydytojo paskirtą gydymą savarankiškai, su šeimos ar specialistų pagalba. Mokinio savirūpos įgyvendinimo procese dalyvauja mokinys, jo tėvai (globėjai, rūpintojai), visuomenės sveikatos specialistas, mokyklos vadovas ar jo įgaliotas atstovas, mokinį ugdantys mokytojai ir kiti švietimo pagalbos specialistai. 2023 m. 4 vaikams buvo suteikta mokinio savirūpai reikalinga pagalba.

Siūlomi sprendimai – skatinti glaudų bendradarbiavimą tarp mokinio, mokyklos (vadovo, mokinį ugdančių mokytojų ir kitų švietimo pagalbos specialistų), tėvų ir visuomenės sveikatos specialisto, teikiant lėtine neinfekcine liga sergančiam vaikui savirūpai reikalingą pagalbą. Skatinti šeimos gydytojus į mokinio sveikatos pažymą surašyti išsamias sveikatos rekomendacijas, kuriomis vadovaujantis bus organizuojama, mokiniui sergančiam lėtine neinfekcine liga, savirūpai reikalinga pagalba.

Tobulinti mokinių sveikos mitybos organizavimą ir mažinti maisto švaistymą Prienų rajono ugdymo įstaigose. Ne visose Prienų r. ugdymo įstaigose vaikai maitinami pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. V-394 patvirtintą Vaikų maitinimo organizavimo tvarkos aprašą. Ne visose Prienų r. ugdymo įstaigose vaikų maitinimo organizavimas ir kokybė atitinka teisės aktų keliamus reikalavimus. Nediegiami švediško stalo maitinimo principai Prienų r. ugdymo įstaigose, kurie padėtų sumažinti maisto švaistymą. Pilnavertė ir sveiko maitinimo rekomendacijas atitinkanti mityba, tai vaikų sveikatos pagrindas.

Siūlomi sprendimai – diegti švediško stalo principus Prienų rajono ugdymo įstaigose, gerinti vaikų maitinimo organizavimo kokybę, atnaujinti maisto gamybos patalpas ir jas aprūpinti nauja maisto ruošimo įranga, sukurti patrauklią jaukią aplinką ugdymo įstaigų valgyklose, tobulinti viešuosius pirkimus įsigyjant kokybiškas maitinimo paslaugas.

LAUKIAMI REZULTATAI

Prienų rajono ugdymo įstaigose nuolat bus vykdoma koordinuota sveikatą stiprinanti veikla, į kurią bus įtraukiami ne tik vaikai ir mokiniai, tėvai bet ir Prienų rajono ugdymo įstaigų darbuotojai. Bus organizuojami užsiėmimai įvairiomis sveikatą stiprinančiomis temomis (mitybos, fizinio aktyvumo, psichoaktyvių medžiagų vartojimo) nuotoliniu ir kontaktiniu būdu, didės ugdymo įstaigų bendruomenių susidomėjimas sveikatos išsaugojimo galimybėmis. Gerės mokyklų bendruomenių burnos higienos įgūdžiai, didės supratingumas apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms, stiprės mokyklų bendruomenių gebėjimai psichikos sveikatos srityje.

Didės „Sveikatą stiprinančių mokyklų“ ar priemonės „Aktyvi mokykla“ tinklo plėtra Prienų rajone.

Bus organizuojami sveikatos stiprinimo renginiai Prienų rajono gyventojams nuotoliniu ir kontaktiniu būdu, didės gyventojų sveikatos raštingumas sveikos gyvensenos klausimais, gyventojai daugiau sužinos apie lėtinių neinfekcinių ir užkrečiamų ligų profilaktiką. Didės visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumas gyventojams organizuojant akcijas, mokymus, praktinius užsiėmimus ir kitus renginius bendruomenėse. Formuojant gyventojų sveikos mitybos įgūdžius ir skatinant fizinį aktyvumą, didės daržovių suvartojimas ir daugiau gyventojų bus fiziškai aktyvūs ir rinksis aktyvias laisvalaikio leidimo formas. Didinant gyventojų supratingumą apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms, sumažės antibiotikų vartojimas.

Sistemiškai renkant ir analizuojant visuomenės sveikatos stebėsenos duomenis apie gyventojų sveikatos būklę, demografinę situaciją, gyvensenos įpročius, aplinkos veiksnius, bus įvertinta Prienų rajono gyventojų sveikata ir jos rodiklių pokyčiai bei gyventojų sveikatą įtakančių veiksnių paplitimas. Remiantis stebėsenos duomenimis bus planuojamos ateinančių metų sveikatos stiprinimo kryptys. Pagerėjęs sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir geresnė visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybė turės įtakos gyventojų sveikatos rodiklių gerėjimui.

Aktyviau Prienų rajono pirminiai sveikatos priežiūros centrai dalyvaus įgyvendinant širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programą, tokiu būdu užtikrindami didesnę Prienų rajono gyventojų dalyvavimą šioje prevencinėje programoje. Vis daugiau rizikos grupės asmenų, dalyvaudami šioje programoje, efektyviai stiprins sveikatą, susipažins su Širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto rizikos veiksniais, sveikos gyvensenos principais bei išmoks keisti gyvenimą, valdyti stresą, pasirinkti sveikatai palankią mitybą bei fizinį aktyvumą.

Pagerės vaikų maitinimo organizavimo kokybė Prienų rajono ugdymo įstaigose. Vis daugiau Prienų rajono ugdymo įstaigose bus diegiami švediško stalo maitinimo principai, mažinamas maisto švaistymas. Bus atnaujinamos maisto gamybos patalpos ir aprūpinamos nauja maisto ruošimo įranga. Prienų r. mokyklų valgyklose bus kuriama patraukli, estetiška, jauki aplinka.

Biuro, mokyklos, tėvų, mokinio ir šeimos gydytojų bendromis pastangomis bei glaudžiu bendradarbiavimu, mokiniams, sergantiems lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis, bus tinkamai organizuota mokinio savirūpai reikalinga pagalba ugdymo įstaigoje.

Artimiausios veiklos perspektyvos priklauso nuo geopolitinės situacijos Lietuvoje ir visame pasaulyje, valstybės institucijų veiklos ir įgyvendinamų reformų, vietos savivaldos politikos įgyvendinimo visuomenės sveikatos priežiūros srityje, gyventojų sveikatos rodiklių ir turimų finansinių bei žmogiškųjų išteklių. Prioritetinės Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro veiklos kryptys bus numatomos atsižvelgiant į patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2024 m. veiklos prioritetų vertinimo kriterijų reikšmių planą ir Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 m. ataskaitos rodiklius.